

NECMETTİN HACİEMİNOĞLU VE TÜRK AYDINI

DOÇ. DR. YÜKSEL TOPALOĞLU

Giriş

Türk kültür, siyaset ve edebiyat dünyasının yakından tanıdığı bir şahsiyet olan Necmettin Hacıeminoğlu, aslen Malatya'nın Aşudu köyüne mensup bir ailenin çocuğu olarak babasının işi dolayısıyla gittikleri Kahramanmaraş'ta 1932 yılında dünyaya gelmiştir. Ne var ki ailenin buradaki ikameti, çok kısa süreli olacaktır. Zira ailenin reisi Mustafa Efendi, taşındıktan bir süre sonra ansızın vefat edecektir. Aileyi sarsan bu elim hadise esnasında Necmettin Hacıeminoğlu, henüz bir yaşındadır. Bunun üzerine aile, çaresiz tekrar baba ocağı olan Malatya'nın Aşudu köyüne döner ve burada dededen kalma toprakları işleyerek kendi hayatlarını kurmaya başlarlar. Ancak hemen ifade etmek gerekir ki, dönüşün ardından başlayan bu yeni hayat, her bakımdan zorlu ve acıdır. Hacıeminoğlu'nun öğrenim hayatı, bunun en somut göstergesidir.

Necmettin Hacıeminoğlu, öğrenim hayatının ilk safhasını ikamet ettiği Aşudu köyünde tamamlar. Ardından Darende ilçesinde yeni yapılan ortaokula kaydını yaptırır. İlk yılı, burada okur. Kalanını ise Osmaniye'de ikmal eder. Daha sonra parasız yatılı olarak girdiği Adana Erkek Lisesi'nden 1954 yılında mezun olur.

* Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

Aynı yıl İstanbul'a gelerek Çapa Yüksek Öğretmen Okulu sınavlarına girer. Sınavı birincilikle kazanan Necmettin Hacıeminoğlu, burada okumaya başlar. Ardından İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girer ve son derece başarılı bir öğrencilik hayatından sonra buradan 1959 yılında mezun olur.

Mezuniyetten sonra N. Hacıeminoğlu, ülkenin çeşitli illerinde bir süre edebiyat öğretmenliği yaptıktan sonra 1960 yılında tekrar İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Türk Dili Kürsüsü'nde asistanlık kadrosunda göreve başlar ve bu tarihten sonra Doktor, Doçent ve Profesörlük unvanlarını alarak uzun süre başta İstanbul Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi olmak üzere yurt içi ve dışı üniversitelerde görev yapar.

Kuşkusuz Hacıeminoğlu'nun söz konusu üniversitelerdeki öncelikli görevi öğretim üyeliğiydi. Bu çerçevede bir yandan öğrenci yetiştiriyordu, öte yandan ise kendi uzmanlık alanında çeşitli akademik eserler hazırlıyordu. *Lehçetü'l-hakâyık* (1962), *Kutb'un Hüsrev ü Şîrîn'i ve Dil Hususiyetleri* (1968), *Türk Dilinde Edatlar*(1972), *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller* (1984), *Karahanlı Türkçesi* (1996), *Harezmi Türkçesi ve Grameri* (1996) gibi ilmî eserlerle birlikte sayıca epey yekûn tutan makaleleri bunun açık kanıtlarıdır. Bugün saha ile iştiğal edenlerin kahir ekseriyeti bu eserlerden haberdardırlar ve onları başvuru kaynakları arasında kullanmaktadırlar. Bunlar, kuşkusuz N. Hacıeminoğlu'nu öncelikli olarak bir dil âlimi olarak temayüz etmesini ve tanınmasını sağlamıştır. Ancak o, ifade etmek gerekir ki donanım ve birikim olarak bu kimliğin çok çok ötesindeydi. Çünkü o, dünyadan elini eteğini çeken, sadece uzmanlık alanının ördüğü duvarlar arasına kendisini hapseden biri değildi. Aksine belki de enerjisinin çoğunu asıl alanı dışında sarf eden, ülkesini ve milletini her şeyin üstünde tutan ve edindiği tüm bilgi ve birikimini bu uğurda harcayan bir dava ve fikir adamıydı. Türkiye'nin en çalkantılı ve karmaşık günleri olan yetmişli ve seksenli yılları yaşayanların kolayca hatırlayacakları gibi o, bu süreçte tarafını açıkça belli ederek ülke ile ilgili çeşitli sorunları hem güncel yazılarıyla, hem de diğer yayınlarıyla takip etmiş, üzerinde durmuş, düşünmüş ve tartışmıştır. *Milliyetçi Eğitim Sistemi* (1972), *Fuzulî* (1972), *Türkçenin Karanlık Günleri* (1972), *Milliyetçilik Ülkücülük Aydınlar* (1975), *Türkiye'nin Çıkmazları* (1975) gibi kitapları ile *Babıalide Sabah*, *Hergün*, *Ortadoğu*, *Tercüman*, *Türkiye*, *Töre*, *Türk Edebiyatı*, *Hisar*, *Türk Yurdu*, *Yeni Düşünce*, *Yeni Sözcü*, *Yeni Hizmet* gibi gazete ve dergilerde yazmış olduğu beş yüzü müteceviz yazı ve makaleleri, işaret ettiğimiz hususu fazlasıyla gösterir mahiyettedir.

N. Hacıeminoğlu, söz konusu kitap ve makalelerinde ülke ile ilgili çeşitli sorunları ele aldığı gibi kendi düşünce adamlığını, aydın tavrını ve daha da önemlisi asırların 'ıflah ve ıslah' olmaz Türk aydını sorunu ile ilgili gözlem ve düşüncelerini de genişçe ele alarak ortaya koymuştur. Bu makalede söz konusu kitap ve makalelerden hareketle N. Hacıeminoğlu'nun beslenme kaynaklarını, bir aydın ve düşünce adamı olarak profilini ve daha da önemlisi onun Türk aydınına ilişkin

gözlem ve düşüncelerini irdelemeye çalışacağız. Bunları iki ara başlık altında ele almak, konunun kolay anlaşılmasını sağlayacaktır.

1. Kültürel Muhitve Beslendiği Kaynaklar Açısından Necmettin Hacıeminoğlu

Zihinsel yapılanma veya oluşum, kuşkusuz bir sürecin sonucudur ve bunun ilk ve en etkili başlangıç noktası ailedir. Aile, gelecek şahsiyetin ve kimliğin ortaya çıkmasında son derece belirleyicidir. N. Hacıeminoğlu da diğer bireyler gibi zihinsel açıdan önce kendi ailesinde gördükleri, duydukları ve yaşadıkları ile bütünlenmeye başlar. Bu açıdan bakınca onun ailesinin tipik bir Türk ailesi özellikleri taşıdığı söylenebilir. Meşhur Hacı Eminzadeler sülalesine dayanan Hacıeminoğlu ailesi genel Türk ailesi gibi son derece dindar, inançlı, muhafazakâr ve geleneklere bağlıdır. Daha ilk adımda aile veya sülale isminde karşımıza çıkan 'Hacıeminzadeler' veya 'Hacıeminoğlu' nitelemeleri bunu gösterir mahiyettedir. Gerek Necmettin Hacıeminoğlu'nun muhtelif yazı ve söyleşilerindeki değinmelerinden, gerekse yakın aile efradının anlatımlarından söz konusu sülalenin/ ailenin inançlı, çevresinde güvenilirliğiyle tanınan, şahsiyetli, mazbut ve yanı sıra etrafına yararı dokunan son derece cömert bir aile olduğu anlaşılmaktadır. Bu aile, sadece bu yönleriyle değil, aynı zamanda kültürel bakımdan da geleneğe bağlı ve bunun tabii bir sonucu olarak her Türk ailesinde olduğu gibi sözel ve yazılı tüm millî, geleneksel değerleribugüne ve yarına taşıyan bir ailedir. Aile, bu yönüyle adeta ilk mektep gibidir. Burada Türk'e özgü bütün değerler tüm canlılığıyla yaşamakta ve yeni bireylere aktarılmaktadır. Nitekim bu evde mevlit, Muhammediye, Ahmediye, Battal Gazi Destanı, Siyer-i Nebi, Kerbelâ Vakasını anlatan Maktel-i Hüseyin okunur; Dede Korkut, Âşık Garip, Köroğlu, Sürmeli Bey, Kerem ile Aslı hikâyeleri anlatılır ve Yunus Emre ilahileri söylenirdi. N. Hacıeminoğlu, bu dinî, millî ve manevî varlıkların tesiri altında çocukluk ve ilk gençlik yıllarını yaşar.

Bu aktarma işini yapan ikinci önemli kültürel merkez ise onun çocukluğunu ve ilk gençliğini geçirdiği muhittir. Başka bir ifadeyle söz konusu ailenin de içine düştüğü Aşudu köyü çevresidir. Necmettin Hacıeminoğlu'nun şahsiyetinin tekemmülünde bu çevre, en az ailesi kadar önemli bir yere sahiptir, denilebilir. Çünkü Aşudu köyü, sözel kültürü ve ananeyi bütün canlılığı ile devam ettiren, belli başlı simaların odakta olduğu kuvvetli bir muhittir. Bu muhitte, etrafın itibar ettiği

N. Hacıeminoğlu, söz konusu kitap ve makalelerinde ülke ile ilgili çeşitli sorunları ele aldığı gibi kendi düşünce adamlığını, aydın tavrını ve daha da önemlisi asırların 'iflah ve ıslah' olmaz Türk aydını sorunu ile ilgili gözlem ve düşüncelerini de genişçe ele alarak ortaya koymuştur.

Burada Türk'e özgü bütün değerler tüm canlılığıyla yaşamakta ve yeni bireylere aktarılmaktadır. Nitekim bu evde mevlit, Muhammediye, Ahmediye, Battal Gazi Destanı, Siyer-i Nebi, Kerbela Vakasını anlatan Maktel-i Hüseyin okunur; Dede Korkut, Âşık Garip, Köroğlu, Sürmeli Bey, Kerem ile Aslı hikâyeleri anlatılır ve Yunus Emre ilahileri söylenirdi. N. Hacıeminoğlu, bu dinî, millî ve manevî varlıkların tesiri altında çocukluk ve ilk gençlik yıllarını yaşar.

güçlü kültür taşıyıcıları ve yapıcıları yaşamaktadır. Necmettin Hacıeminoğlu, çeşitli yazıları ve söyleşilerinde onlara ilişkin hatıralarını anlatırken bu kültür taşıyıcıları ve yapıcılarının isimlerini de zikreder. Buna göre söz konusu muhitte pek çok kişi tarafından tanınan ve bilhassa çocukların uğrak yeri olan Sürmeli Hafız ve Büyük Hafız adlı hocalar yaşamaktadır.

Gerek bu çevre ve gerekse yukarıda bazı özelliklerine değinilen ailenin, Necmettin Hacıeminoğlu'nun kültürel ve zihinsel açıdan bütünlenmesinde önemli rollere sahip olduğu söylenmelidir. Onun Yüksek Öğretmen Okulu giriş sınavı esnasında anlattığı, hatta hocalarının dahi bilmediğinden dolayı şaşırarak nereden duyduğunu/öğrendiğini sordukları birçok menkıbe, peygamber kıssaları, halk hikâyesi, masal, eski yazı vb. gibi birikimleri bu aile ve muhitten edinmiştir.

Aile ve çevrenin, bireyin şahsiyetinin ve zihnî yapısının biçimlenmesinde son derece etkili olduğu su götürmez bir gerçektir; ancak bunlara öncekilere nazaran belki de daha etkili ve biçimlendirici olduğu ileri sürülebilecek olan başka bir unsuru da eklemek gerekir: Eğitim/Okul. Kabul etmek gerekir ki, okul en büyük dönüştürücülerden ve yapıcılarıdır. Bu itibarla son derece zeki, mütecessis ve öğrenmeyi hayatı boyunca şiar edinmiş bir şahsiyet olan N. Hacıeminoğlu'nun şahsiyetini, fikriyatını ve dünyaya bakışını açıkça kavramak için işaret edilen sürece yani öğrenim hayatına eğilmek ve onun bu düzlemde hangi değişmeler ve dönüşmelerden geçerek asıl düşünsel kimliğine eriştiğine kısaca bakmak gerekir.

Bütün öğrencilik hayatı başarılarla dolu, derhal etrafın dikkatlerini üzerine çeken, gayretli, sürekli arayış içerisinde olan, öğrenmeyi hayat

tarzı hâline getiren N. Hacıeminoğlu'nun öğrenim sürecine, üzerinde durduğumuz konu açısından bakıldığında önemli bir tarih dikkati çeker: 1958. Bu tarihe, N.

Hacıeminoğlu'nundüşünsel açıdan kendisini, asıl kimliğini ve şahsiyetini bulduğu bir tarih nazarıyla bakılabilir. Dolayısıyla burada üzerinde durduğumuz boyutuyla N. Hacıeminoğlu'nu 1958 öncesi ve sonrası diye kabaca iki ana düzleme ayırarak inceleyebiliriz.

Bu ilk düzlemin en belirgin ve dikkat çekici özelliği, hiç kuşku yok ki çoklu kanallara açık ve onlardan beslenir olma, zihinsel karmaşa ve - tabii bir sonuç olarak da - istikametsizliktir. Başka bir ifade ile N. Hacıeminoğlu, söz konusu tarihe kadar büyük ölçüde ikilikleri ve çelişkileri bünyesinde barındıran bir kimlik veya zihin yapısına sahiptir. Bir yandan içinde yer aldığı eğitim sisteminin ona yapıp ettikleri ve yükledikleri, öte yandan ise aile ve çevreden edindikleri ve özellikle lise üçüncü sınıftayken tanıdığı edebiyat öğretmeni Şevket Kutkan Bey'in telkinleri... Bütün bunlar arasında N. Hacıeminoğlu, işaret ettiğimiz gibi tam manasıyla istikametini bulmuş değildir. Bu son derece ilginç durumu, bir söyleşisinde şöyle anlatır:

"Okullar ise, lise üçüncü sınıfa gelinceye kadar, bunlara [aile ve çevreden edindiklerime] bir şey ilave etmedi. Ancak lisenin üçüncü sınıfında iken adını daima hürmetle andığım Şevket Kutkan Bey gibi değerli bir edebiyat hocasına rastladım. O bana bir yandan dil ve edebiyatı sevdirdi, bir yandan da milliyetçilik ülküsünü aşladı. Gerçi evimizde Mehmet Akif ile Yahya Kemal çok okunan ve sevilen şairlerdi. Ağabeylerimdeki bu temayül bana da geçmişti. Ama bu ilgi ve sevgi henüz şuurlu değildi. Hissiydi. İşte Şevket Kutkan bendeki bu duyguyu şuurlu hâle getirdi. O andan itibaren Ziya Gökalp'i, Ömer Seyfettin'i, Remzi Oğuz'u, Peyami Safa ve Nihal Atsız'ı okumaya başladım. Onların fikirlerini benimsedim. Ne var ki bir yandan bunlar olurken, bir yandan da Hasan Âli Yücel zihniyetinin çarkları dönüyordu. Bu yüzden aşırı bir batı hayranlığı, lüzumsuz bir Osmanlı düşmanlığı ve yobazlık derecesine varan inkılapçılık da beni kısıkaçları arasına almıştı. Tanzimat'tan beri yapılagelen şekli reform ve inkılapları birer mucize gözü ile görüyor ve Türkiye'nin kurtuluşunu bunlara mutlak suretle sadık kalmasına bağlıyordum. Çünkü okul, ta altı yaşından beri, bana bunları telkin etmişti. Ayrıca da o yıllarda neşredilmeye başlanan birtakım dergilerin tesiriyle, 'öz Türkçecilik' hastalığına tutulmuştum. Böylece tezatlar içinde yürüyordum. Öyle ki hem Gökalp'i ve Akif'i hem de Nurullah Ataç ile Falih Rıfki'yı seviyordum. Gökalp ile Akif'in neden tıpatıp Falih Rıfki yahut Ataç gibi düşünüp yazmadıklarına üzülüyordum. Remzi Oğuz, Peyami Safa ve Atsız'ın Behçet Kemal derecesinde birer inkılap softası olmayışlarını affedemiyordum." (Dağoğlu 1972: 28).

O andan itibaren
Ziya Gökalp'i,
Ömer Seyfettin'i,
Remzi Oğuz'u,
Peyami Safa
ve Nihal Atsız'ı
okumaya
başladım.
Onların fikirlerini
benimsedim.

N. Hacıeminoğlu, adını andığımız hocalarla tanıştıktan sonra gerek bunlar, gerekse fakülte dışındaki diğer entellektüeller ile temas içinde olur ve yukarıda belirttiğimiz gibi onlarla fikrî münakaşalara girer. İşte onun, önceki karmaşa ve çelişkilerden aydınlığa çıkması, asıl istikametini bulması da yine bu sıralarda temas hâlinde olduğu hocalardan birinin bir tavsiyesi ile vuku bulur.

1958 öncesine ilişkin bu küçük resim, bize açık olarak Hacıeminoğlu'nunbu sıralarda tam manasıyla istikamet bulamadığını ve tezatlar içerisinde yüzdüğünü göstermektedir. Bu karmaşa ve tezadın sebepleri üzerinde aslında uzun uzadıya durmaya gerek olmadığı kanaatindeyiz. Alıntılardaki anlatımlardan da anlaşılacağı üzere Hacıeminoğlu, köklü değişmelerin ve dönüşümlerin meydana geldiği bir devrin bireyidir. Doğum tarihine dikkat edilirse onun temel eğitiminin çok önemli bir bölümünü Millî Şef'in başta olduğu yıllarda gördüğü anlaşılır. Hatta liseden mezun olduğu tarih olan 1954 yılı dikkate alınırsa onun öğreniminin önemli kısmının Millî Şef'li yılların içine düştüğü vurgulanmalıdır. İfade etmeye gerek yok ki, bu yıllarda özellikle de Millî Şef Döneminde Türk eğitim sistemi kendi kültürüne, tarihine, değerlerine, klasiklerine kısaca bir bütün olarak geçmişine sırtını dönerek onları inkâr etmiş; buna mukabil Batıyı ve onun değerlerini merkeze koyarak yüceltmıştır. Başka bir ifadeyle gayrimillilik bu dönemin temel özelliği olarak belirlemiştir. Bu sistemin bir öğrencisi olan N. Hacıeminoğlu'nun söz konusu tesirlerden kaçabilmesi, kuşkusuz mümkün değildir. İster istemez bundan kendi hissesine düşen payı almıştır. Az önceki alıntı, bunu açık olarak göstermektedir.

N. Hacıeminoğlu'nun yazı ve söyleşilerine bakılırsa, bu zihinsel karmaşa ve ikili yapının, onun yakasını kolay kolay bırakmadığı görülür. Nitekim o, aynı söyleşide kendisinde gözlenen bu durumun üniversite öğrenciliğinin üçüncü sınıfına kadar devam ettiğini kaydeder. O kadar ki, bu sıralarda

eskiden getirdiği 'hastalıklı' yapı çerçevesinde hocalarıyla tartışmaya giriyor ve onları da inkılapçılığa ve öztürkçeciliğe davet ediyordu.

Ancak bu yeni ortam, kuşkusuz öncesine göre hemen her bakımdan farklıdır ve ona asıl istikametini bulması için yeni imkânlar yaratacaktır. Çünkü okumakta olduğu fakültede hem kendi, hem de diğer bölümlerde birbirinden değerli akademisyenlerle tanışma, onların derslerini takip etme ve onlarla tartışmalara girme imkânı elde eder. Özellikle burada tanıdığı hocaların onun üzerinde yeni

ve büyük tesirler yapmaya başladı ve zamanla asıl istikametini buldurduğu söylenmelidir. Reşit Rahmeti Arat, Ahmet Caferoğlu, Faruk Kadri Timurtaş, Ahmet Caferoğlu, Muharrem Ergin, Mehmet Kaplan bunlardan sadece birkaçıdır. Bu isimlere aslında onun Yüksek Öğretmen Okulu'nda okurken tanıdığı birkaç ismi de eklememiz gerekir. Bunlar Türk edebiyatının yakından tanıdığı edebiyat tarihçisi Nihat Sami Banarlı ile önemli tarihçi Mükrimin Halil Yınanç'tır. Burada sadece birkaçını andığımız bu isimler, N. Hacıeminoğlu'nun berrak bir zihin dünyasına ve asıl fikriyatına kavuşmasında rolü ve katkısı olan fikir ve edebiyat adamlarıdır.

N. Hacıeminoğlu, adını andığımız hocalarla tanıştıktan sonra gerek bunlar, gerekse fakülte dışındaki diğer entellektüeller ile temas içinde olur ve yukarıda belirttiğimiz gibi onlarla fikrî münakaşalara girer. İşte onun, önceki karmaşa ve çelişkilerden aydınlığa çıkması, asıl istikametini bulması da yine bu sıralarda temas hâlinde olduğu hocalardan birinin bir tavsiyesi ile vuku bulur. Sembolik bakımdan da önemli olduğunu düşündüğümüz bu değişme hadisesini, N. Hacıeminoğlu söz konusu söyleşisinde şöyle anlatır:

“Fakülteadaki hocalarımla – Prof. Rahmeti Arat, Prof. Mehmet Kaplan, Nihat Sami Banarlı – münakaşalara giriyor, onları da öztürkçeciliğe ve “devrimbazlığa” zorluyordum. Birgün Prof. Mehmet Kaplan, bana rahmetli Prof. Dr. Mümtaz Turhan'ın *Kültür Değişmeleri* adlı kitabını okumamı, ondan sonra bazı meseleler üzerinde düşünmemi tavsiye etti. Ben de hemen oturup o kitabı dikkatle okudum. Önce bazı kısımlarını anlayamamıştım. Tekrar okudum. Ve o güne kadar inanıp bağlandığım birçok değerler bir anda yıkılıverdi. Taassubun yerini müsamaha, körü körüne inancın yerini de ilmî şüphe ve muhakeme almıştı. Artık Tanzimat'tan beri yapılagen ıslahat hareketlerinin tamamen yüzeyde kalmış birer şekli değişiklikten ibaret olduğunu ve milletimize faydadan ziyade zarar verdiğini anlamıştım. Yıl 1958'di. Ben işte o tarihten beri millî kültür ve töreye millî tarih şuuru

Anlaşıyor ki N. Hacıeminoğlu, Yüksek Öğretmen Okulu ve özellikle üniversite çevresi ve buradaki hocalarıyla temasa geçtikten sonra asıl istikametini bulmuştur. 1958 yılı onun için adeta yeni bir başlangıçtır. O, artık tam bir zihin ve fikir aydınlığına kavuşur ve bu tarihten sonra Ziya Gökalp'ten Peyami Safa'ya kadar bütün milliyetçi fikir adamlarını yeni baştan tetkik etmeye, onların fikirlerinden beslenmeye meyke oyuluyor ve sarsılmaz yeni bir düşünce sistemine erişiyordu.

Dağınık olduğu gibi derin ve sadece bir insanın yetemeyeceği ölçüde geniş malzeme yığınının sahip olduğunu bildiğimiz edebiyat bölümünde okuduğu hâlde o, aynı anda kendi bölüm dersleri ile beraber Farsça ve Felsefe kürsülerinden isteği doğrultusunda sürekli olarak dersler alıyor, bu derslerden etrafın dikkatini üzerine çekecek derecede başarılı oluyor, ayrıca bu kürsülerde görev yapan hocaların hayret dolu bakışlarına mazhar oluyordu.

ve geleneklere dönmemizin şart olduğuna inanırım. Ve tepeden inme yapılan bütün reformları da reddederim. Batı hayranlığı ile yabancı taklitçiliğine lanet okurum.” (Dağoğlu 1972: 28).

Anlaşıyor ki N. Hacıeminoğlu, Yüksek Öğretmen Okulu ve özellikle üniversite çevresi ve buradaki hocalarıyla temasa geçtikten sonra asıl istikametini bulmuştur. 1958 yılı onun için adeta yeni bir başlangıçtır. O, artık tam bir zihin ve fikir aydınlığına kavuşur ve bu tarihten sonra Ziya Gökalp’ten Peyami Safa’ya kadar bütün milliyetçi fikir adamlarını yeni baştan tetkik etmeye, onların fikirlerinden beslenmeyekoyuluyor ve sarsılmaz yeni bir düşünce sistemine erişiyordu.

Bu anlatımlar, N. Hacıeminoğlu’nun şahsiyetinin ve düşünce dünyasının teşekkülünde etkili olan merkez ve unsurları ana hatlarıyla göstermektedir. Dindar, millî ve manevi değerlere bağlı bir aile, yine benzer özelliklere sahip bir çevre ve kendini kaybetmesine, bocalamasına sebep olan ret ve inkâr üzerine kurulu Millî Şef Dönemi’nin Batıcı, taklitçi eğitim sistemi ve en nihayet asıl istikametini ve yönünü bulduran üniversitedeki milliyetçi hocaları ve çevresi... Bunlar, kuşkusuz N. Hacıeminoğlu’nun şahsiyetinin ve fikir dünyasının esas yapıcılarıdır. Ancak bu oluşa burada şu noktayı eklemesek önemli birunsuru ihmal etmiş oluruz: Bireysel zekâ, beceri, yetenek ve idealizm. Gerçekten de baştan beri üzerinde durarak izah etmeye çalıştığımız oluşun en önemli yapıcisıdır bunlar. Onu tanıyanlar veya hayatını az çok bilenler, bunu açık olarak bilirler. Onun bu yönü daha henüz yetim bir çocukken, ilkokul çağlarında belirir. Söz gelimi o, fakir bir ailenin evladı olarak öğrenim hayatına başlar ve ilkokulu bitirebilmek uğrunda her gün yedi kilometrelik yolu gidip gelir. Okuma arzusu onda beliren en kuvvetli duyguydu. Kendi yaşantısını merkeze koyduğu bir hikâyesinde

söylediği gibi “tahsili, varılabilecek son noktasına kadar götürmek, onun, Sultan dağlarının eteklerinde kuzu otlatırken kurduğu en tatlı hayal”iydi (Hacıeminoğlu

1995: 67). Yine okul sıralarında öğretmenlerinin, onun başarısı karşısında hayrette kalıp ailesine sürekli olarak onu okutmaları ve desteklemeleri yönündeki sayısız telkinleri ve nasihatleri... Aynı şekilde fakülte yıllarındaki azimli, gayretli ve sürekli öğrenmeye dönük çabaları... Dağınık olduğu gibi derin ve sadece bir insanın yetemeyeceği ölçüde geniş malzeme yığına sahip olduğunu bildiğimiz edebiyat bölümünde okuduğu hâlde o, aynı anda kendi bölüm dersleri ile beraber Farsça ve Felsefe kürsülerinden isteği doğrultusunda sürekli olarak dersler alıyor, bu derslerden etrafın dikkatini üzerine çekecek derecede başarılı oluyor, ayrıca bu kürsülerde görev yapan hocaların hayret dolu bakışlarına mazhar oluyordu. Hatta onun bu parlak başarısı, farklı bir bölümde okumasına rağmen Farsça ve Felsefe kürsülerinde görev yapan hocaları harekete geçirecek ve bölümdeki hocalarına 'Şayet siz bu öğrenciyi asistan olarak almazsanız, müsaadenizle onu biz alacağız.' dedirtecektir. Burada buna benzer sayısız örnek vermek mümkündür. Ancak yukarıda farklı noktalardan yapılan örneklemeler, söz konusu hususu gösterir mahiyettedir.

Bunlardan anlaşılıyor ki N. Hacıeminoğlu, söz konusu yapı ve merkezlerden geçerek asıl şahsiyetini, fikriyatını ve kimliği bulur. Peki ama bu nasıl bir kimliktir? Başka bir ifade ile bunların ortaya koyduğu N. Hacıeminoğlu nasıl bir fikir adamı veya aydındır? Bu sorular aslında başlı başına etraflı bir makale konusudur. Ancak biz burada baştan beri yaptığımız anlatımları toplamak ve bunları bir noktaya bağlamak adına buna kısa da şöyle bir cevap vereceğiz: Söz konusu tarihten sonra N. Hacıeminoğlu, büyük Türk düşünürü Ziya Gökalp'in sistematize ettiği Türk milliyetçiliği fikrini benimser ve hayatı boyunca

bu fikrin mücadelesini ve savunuculuğunu yapar. Aynı zamanda Ziya Gökalp gibi Turan mefkûresine de sonuna kadar bağlıdır. Bu ülkü etrafında dünya Türklüğünün tek bayrak altında toplanması ve büyük bir siyasal güç olması onun en çok üzerinde

Söz konusu tarihten sonra N. Hacıeminoğlu, büyük Türk düşünürü Ziya Gökalp'in sistematize ettiği Türk milliyetçiliği fikrini benimser ve hayatı boyunca bu fikrin mücadelesini ve savunuculuğunu yapar. Aynı zamanda Ziya Gökalp gibi Turan mefkûresine de sonuna kadar bağlıdır. Bu ülkü etrafında dünya Türklüğünün tek bayrak altında toplanması ve büyük bir siyasal güç olması onun en çok üzerinde düşündüğü, konuştuğu, yazdığı, özlemini çektiği ve hayalini kurduğu şeydi.

Nitekim o, yazı hayatı boyunca sadece başlığında “aydın” ifadesi bulunan on yedi müstakil makale kaleme almıştır. Buna dolaylı şekilde temas ettiği diğer makalelerini dâhil ettiğimizde onun konu üzerinde ne kadar durduğu, düşündüğü daha net anlaşılır.

düşündüğü, konuştuğu, yazdığı, özlemine çektiği ve hayalini kurduğu şeydi. Onun gazete ve dergi sayfalarında kalan yazıları, bunu fazlasıyla gösterir mahiyettedir.

Bunlarla birlikte N. Hacıeminoğlu Türk milletine iman etmiş, onun tarih boyunca yaratıp bugüne taşıdığı maddi ve manevi tüm değerlerine azami derecede bağlı, onu asla küçümsemeyen ve aşağılamayan, iradesine tam manasıyla saygılı, düşündüğünü hiçbir güçten çekinmeden, dolandırmadan doğrudan ve açıktansöyleyebilen hürriyetçi bir aydındır. İlerde Türk aydınına bakışını değerlendirirken biraz daha açık olarak görüleceği gibi onun kadar kendi milletine âşık ve onutaziz eden ve okur-yazar olmasına rağmen onunla çelişmemeye özen gösteren ve paralel yürümeye çalışan Türk aydını çok az bulunur. Tipik Türk aydınının aksine bu, kuşkusuz onun millet realitesini tanıdığını ve onu içselleştirdiğini gösterir.

2. Necmettin Hacıeminoğlu'nun Türk Aydını Üzerine Gözlemleri ve Düşünceleri

Asıl çalışma sahası olan dil bilimi dışında siyaset, sanat, edebiyat ve iyi bir dinleyici olarak musiki gibi pek çok alanla meşgul olan ve bunlar üzerinde hayli makale kaleme alan N. Hacıeminoğlu, aynı zamanda ülkenin hemen her bakımdan gelişmesi ve kalkınmasında öncü ve önemli işlevleri olduğuna inandığı ‘aydın’ kimliğine de eğilmiş ve ona dair düşüncelerini açıkça ifade etmiştir. Hatta diğer alanda yazdıklarıyla kıyaslandığında onun bu konuya ziyadesiyle eğildiği söylenebilir. Nitekim o, yazı hayatı boyunca sadece başlığında “aydın” ifadesi bulunan on yedi müstakil makale kaleme almıştır. Buna dolaylı şekilde temas ettiği diğer makalelerini dâhil ettiğimizde onun konu üzerinde ne kadar durduğu, düşündüğü daha net anlaşılır.

Aydın konusunu daha da özelleştirerek ele almaya başladığımızda da görüleceği gibi N. Hacıeminoğlu, söz konusu makalelerinde aydını daha çok güncelin, dönemin veya zamanın şartları içindeki tutumu, davranışı ile görmeye ve değerlendirmeye çalışır. Demek istediğimizin biraz daha somut olarak görülebilmesi için burada Hacıeminoğlu'nun da çok sevdiği ve baş tacı ettiği Akif'in toplum

karşısındaki tavrını hatırlatabiliriz. Bilindiği gibi Akif, yaptığı işi ifade ederken “Hayır, hayal ile yoktur benim alışverişim/İnan ki her ne demişsem görüpdesöylemişim.” diyerekonun’edebiyat’ıdeğil, toplumun içinde debelendiği ve kıvrandıği sorunu öncelendiğini söylemiş ve sanatını bu çerçevede icra etmiştir. Tıpkı Akif gibi N. Hacıeminoğlu da aydının diğer yönleri ve boyutlarından ziyade işaret ettiğimiz noktaları üzerinde durmuş ve değerlendirmiştir. Yani o da konuyu daha çok an içindeki topluma faydası açısından ele almıştır. Bu husus, aydını değerlendirdiği makalelerinde kullandığı niteleme ve ifadelerinde de kendini göstermektedir. Söz gelimi “Atatürkçü aydınlar”, “CHP’li aydınlar” “günahkâr aydınlar”, “suçlu aydınlar”, “nemelazımcı aydınlar”, “sola açık aydınlar”, “müstemleke aydınları”, “hümanist aydınlar”, “öfkeli aydınlar”, “iki dilli aydınlar”, “kafasız aydınlar” gibi ifade ve kullanımlar bunlardan birkaçıdır. Bu ve benzeri hususlar, ilerde daha ayrıntılı olarak görülecektir. Burada Hacıeminoğlu’nun aydınlarını ele almaya ve incelemeye başlarken büyük ölçüde yine onun yapmış olduğu tasnifi veya nitelermeleri esas almanın, konunun daha vazih şekilde anlaşılması için faydalı olacağı kanaatindeyiz. Buna göre Hacıeminoğlu’nun aydınlarını ‘İki Asırlık Düşman: Halk ve Aydın’, ‘Ülke Sorunları Karşısında Aydın ve Tavrı’, ‘Sola Açık ve Hümanist Aydınlar’ gibi üçara başlık altında incelemek yerinde olacaktır.

2.1. İki Asırlık Düşman: Halk ve Aydın

Neredeyse yüz elli-iki yüz yıldır Türk aydını bahsi açıldığında mutlaka gündeme gelen ve üstüne basa basa söylenen bir husustur halk ve aydın mücadelesi ya da kopukluğu meselesi.

Sadece güncel hayatın içinde, ilmî kitaplardave makalelerde değil aynı zamanda pek çok romanın da konusu olmuş ve bu yönüyle yoğun şekilde işlenmiştir. Bu kapsamda kimi tepeden bakan, küçümseyici, halktan kopuk ve onun değerlerine

Bu konu, yakın dönem Türk siyasal ve sosyal hayatının sadece tanığı olmakla kalmamış, düşüncesi, siyasal tercihi ve ülke sorunları karşısındaki duyarlı tavrından dolayı bizzat içinde yer almış olan N. Hacıeminoğlu’nun da üzerinde yoğun olarak durduğu ve gerçekten de isabetli değerlendirmeler ve çıkarsamalarda bulunduğu bir konudur. Diğerleri gibi N. Hacıeminoğlu da yaklaşık yüz elli iki yüz yıldır bu ülkede devam edegelmekte olan derin bir halk-aydın ayrılığı, mücadelesi, kavgası, savaşı olduğuna inanmaktadır. Hatta o, konuyu ele aldığı makalesinin bir yerinde “Denilebilir ki, Türkiye’nin son 150 yıllık tarihi, bu iki zümrenin – halk ile aydının – açık veya gizli mücadelesinden ibarettir.” demektedir

Ona göre Türk aydını ile halkı arasındaki din, kültür, töre, dil, ölkü gibi onları birbirlerine yaklaştıracak ve bir arada tutacak olan tüm manevi bağlar kopmuştur. Bu iki “zümre arasında, aynı vatanda oturmaktan başka, onları birbirine kaynaştıracak manevi bağ kalmamıştır. [...]. Eğer fertler veya gruplar arasında bu ruhî bağlar kopmuşsa, o cemiyette artık tam manasıyla bir millet bütünlüğünden bahsedilemez. Bu yüzden ki Türkiye’de aydın ile halk yan yana fakat iki ayrı millete mensup zümrelermiş gibi yaşamaktadırlar.”

yabancı bularak onu yerden yere vurmuş ve suçlamış; kimi de geri, ilkel ve değişmesini şart koştuğu değerlerinden asla vazgeçmediğinden, direndiğinden dolayı halkı tutuculuk ve çağdışılıkla suçlamıştır. Kısaca Türk düşünce, edebiyat ve matbuat hayatında birbirine taban tabana zıt bu iki görüş öne çıkmış ve konu, genellikle bu karşıtlık üzerinde vazedilerek çözümlenmeye çalışılmıştır.

Bu konu, yakın dönem Türk siyasal ve sosyal hayatının sadece tanığı olmakla kalmamış, düşüncesi, siyasal tercihi ve ölkçe sorunları karşısındaki duyarlı tavrından dolayı bizzat içinde yer almış olan N. Hacıeminoğlu’nun da üzerinde yoğun olarak durduğu ve gerçekten de isabetli değerlendirmeler ve çıkarsamalarda bulunduğu bir konudur. Diğerleri gibi N. Hacıeminoğlu da yaklaşık yüz elli iki yüz yıldır bu ölkede devam edegelmekte olan derin bir halk-aydın ayrılığı, mücadelesi, kavgası, savaşı olduğuna inanmaktadır. Hatta o, konuyu ele aldığı makalesinin bir yerinde “Denilebilir ki, Türkiye’nin son 150 yıllık tarihi, bu iki zümrenin – halk ile aydının – açık veya gizli mücadelesinden ibarettir.” demektedir (Hacıeminoğlu 1972a: 6). Aslında bu, bilinen bir gerçektir. Burada önemli olan, kuşkusuz bu mücadelenin veya yarılmanın arka planı ve onun çözümlenmesidir. O hâlde bu mücadelenin ana sebebi nedir? Nereden kaynaklanmış ve nelere yol açmıştır? İşte Hacıeminoğlu’nun o baştan beri altını çizmeye çalıştığımız mütecessis, mütefekkir ve tahlilci yönü bu sorular karşısında kendini gösterir.

N. Hacıeminoğlu halk ile aydın arasında neredeyse iki asırdır devam edegelen mücadelenin en önemli sebebini, gruplar arasındaki ‘büyük kopuklukta görür. Ona göre Türk aydını ile halkı arasındaki din, kültür, töre, dil, ölkü gibi onları birbirlerine yaklaştıracak ve bir arada tutacak olan tüm manevi bağlar kopmuştur. Bu iki “zümre arasında, aynı vatanda oturmaktan başka, onları

birbirine kaynaştırarak manevi bağ kalmamıştır. [...]. Eğer fertler veya gruplar arasında bu ruhî bağlar kopmuşsa, o cemiyette artık tam manasıyla bir millet bütünlüğünden bahsedilemez. Bu yüzdendir ki Türkiye’de aydın ile halk yan yana fakat iki ayrı millete mensup zümrelermiş gibi yaşamaktadırlar.” (Hacıeminoğlu 1972a: 6).

N. Hacıeminoğlu, iki ayrı zümre olarak tavsif ettiği halk ile aydın arasındaki temel çekişmenin veya mücadelenin mahiyeti üzerinde de durur. Ona göre iki asırdır devam eden bu “mücadele hangi isim ve kisve altında olursa olsun tek bir konu etrafında toplanmaktadır. Zaman zaman patlak veren bütün sosyal ve siyasî buhranların temelinde yatan asıl sebep de budur.” Hacıeminoğlu’nun tespitlerine göre iki asırdır Türk aydını halka “Millî kültürünü, töreni ve dinî inancını terk edip, batılılaşacaksın!” demektedir. Buna mukabil halk ise vatandaşı olan aydına ise “Millî kültürümü, töremi ve dinî inancımı terk etmeyeceğim, ama çağdaşlaşacağım!” cevabını vermektedir (Hacıeminoğlu 1972a: 6-7). Bu teşhis, Türkiye’deki halk ile aydın arasındaki uzlaşmazlığın/yarılmanın/kopukluğun arka planını sarahatle göstermesi bakımından kayda değerdir. Dikkat edilirse burada aydın, halka yönelirken onu olduğu gibi değerleri ile kabul etmez. Bilakis sahip olduklarını, taşıya geldiklerini bırakmasını şart koşar. Bu, aslında tipik Türk aydını tavrıdır ve bunun adı, tepeden inmecilik veya dayatmacılıktır. Hacıeminoğlu, bunu, üzerinde durduğu aydının temel değişmezleri arasında sayar. Ona göre bu tip aydın, halk karşısında hep buyurgan, mütehakkim, ezici, dayatmacı, tepeden inmeci, değiştirici olmuştur. Hiçbir konuda halka danışma ihtiyacı duymamış; halk adına yaptığını ileri sürdüğü yenilikleri kendi düşüncesi ve anlayışına göre gerçekleştirmiştir. Bunlara bazen ıslahat, bazen inkılap, bazen de reform adını vermiştir. “Ama daima şekilde, dış görünüşte ve mücerrette kalmıştır. Kabul ettirmeye çalıştığı yabancı töreye bazen *batılılaşmak*, bazen

N. Hacıeminoğlu’na göre “yıllarca süren bu üstü kapalı mücadele, bir noktaya kadar geldikten sonra açığa vurulmuş ve cepheler teşekkül etmiştir. Bugün aydın ile halk artık her bakımdan karşı karşıyadır. Aydın yıllardan beri halka teklif edip de ret cevabı aldığı yabancı kültürü, yabancı töreyi tereddütsüz benimsemiştir. Millî olan, halka ait olan her şeyi de toptan bırakmış veya unutmuştur. Bu yüzden aydının artık halkıninkinden başka bir dünyası vardır. Değer ölçüleri, zevki, hayat görüşü, memleket yahut kendisi için kurduğu hayal, halkın tasavvur ettiğinden tamamıyla başkadır.”

asrileşmek, bazen de *medenîleşmek* etiketini yapıştırmıştır. Hâkimiyeti altına girmekte mahzur görmediği Avrupa kültürüne bazen *yenilik*, bazen *ümanizm*, bazen de *ilericilik* demiştir. Ama her defasında halkın tepkisine sebep olmuştur. Hâsılı, aydınların bütün 'teklif'leri Türk halkı tarafından reddedilmiştir." (Hacıeminoğlu, 1972a: 7). N. Hacıeminoğlu, bu reaksiyon ve direncin tabii olarak aydını öfkeliendirdiğini, ancak bunun ona hatasını anlamak ve kendine çeki düzen vermek fırsatını yaratamadığını, bilakis başka yöntemlerle halkı biçimlendirme tavrını sürdürdüğünü söyler. Ne var ki halk, buna da aldırış etmez, asla teslim olmaz.

N. Hacıeminoğlu'na göre "yıllarca süren bu üstü kapalı mücadele, bir noktaya kadar geldikten sonra açığa vurulmuş ve cepheler teşekkül etmiştir. Bugün aydın ile halk artık her bakımdan karşı karşıyadır. Aydın yıllardan beri halka teklif edip de ret cevabı aldığı yabancı kültürü, yabancı töreyi tereddütsüz benimsemiştir. Millî olan, halka ait olan her şeyi de toptan bırakmış veya unutmuştur. Bu yüzden aydının artık halkınkinden başka bir dünyası vardır. Değer ölçüleri, zevki, hayat görüşü, memleket yahut kendisi için kurduğu hayal, halkın tasavvur ettiğinden tamamıyla başkadır." (Hacıeminoğlu 1972a: 7). N. Hacıeminoğlu'nun bu anlatımlarından anlaşılıyor ki inkârın, tanımazlığın ve mücadelenin sonunda ülkede iki ayrı zümre ve tabii olarak birbirine benzemez iki ayrı dünya teşekkül etmiştir. Artık bu dünyalar aynı vatanda kurulmuş olmasına rağmen yan yana gelmez, birbirine benzemez, değerleri örtüşmezdir. Halk, kendine özgü olanı, tarih boyunca yaratıp getire geldiğini; aydın ise halkınkinden tamamen ayrı, modernleşme adı altında edindiği gayri millî hayatı yaşar. N. Hacıeminoğlu, bu iki zümrenin yaşantısını, farklılaşma ve yarılma noktalarını temel değerler üzerinden de gösterir. Bunlar, gerçekten dikkate değer çarpıcı çözümlenmelerdir. Burada bunlar üzerinde kısaca durmak yerinde olacaktır.

N. Hacıeminoğlu, halk ile aydın arasındaki büyük yarılmalardan, farklılaşmalardan ilkinin *inanç* veya *din* konusunda olduğunu düşünmektedir. Ona göre Türk halkı büyük ölçüde dindardır. Bu itibarla kendisini idare etmek konumunda olan aydınların da hiç değilse inanç planında, dine bağlı ve saygılı olmasını istemektedir. Ancak bu istek, aydın nezdinde hiçbir zaman itibar görmemiştir. Bunun yerine dine ve dindar insana karşı soğuk ve ilgisiz durmuştur. Aydında görülen bu uzaklık ve soğukluk, tabii olarak halkın ona yaklaşmasını, güven duymasını, aralarında ruhi beraberliğin kurulmasını önlemiştir. N. Hacıeminoğlu'na göre "Türk halkı, asırlarca, hükümdarı ile, komutanı ile, âlimi, sanatkârı ve idarecisi ile, hiç olmazsa haftada bir vakit yan yana namaz kılmıştır. Böylece, kendisini idare edenlerin de kendinden biri olduğunu görmüş ve anlamıştır. Bu sayede de onlara hem gönülden bağlanmış, hem de güvenmiştir. Şimdi ise, bu en sağlam bağ kopmuş bulunmaktadır. Aydınların bir kısmı dinî inancı lüzumsuz saydığı için, bir kısmı da açıkça ibadet etmenin din istismarı olacağını sandığı için, halk ile beraber camiye gitmemektedir. Bu tutum halkı aydından soğutmuştur. Üstelik de halk

bizim aydınların örnek aldıkları batı dünyasında en büyük âlimlerle en yüksek makam sahiplerinin sık sık kiliseye gittiklerini okuyup öğrenmektedir. (Hacıeminoğlu 1972a: 8).

Halk ile aydın arasındaki büyük yarılmalardan, farklılaşmalardan ikincisi, bayramlarda veya müşterek günlerde dikkati çeker. Bilindiği gibi bayramlar/müşterek günler, bir toplumun bireylerini birbirine yaklaştırır, onları birbirine bağlar. Bayramların en temel özelliğidir bu. Ne var ki onun bu özelliği, halk ile aydın arasındaki ayrışmadan dolayı ülkemizde görülmemektedir. Çünkü ülkemizde halkın bayramı ile aydının bayramı birbirinden ayrılmıştır. Hacıeminoğlu'nun ifadesiyle söyleyecek olursak "halk, hakiki bayram sevincini yalnız dinî bayramlarda duymakta, millî bayramları da sadece tatil günü olarak görmektedir. Aydın ve bürokrasi ise, millî bayramlarda giyinip kuşanarak resmî kutlama törenleri yaptığı halde, dinî bayramlara ancak tatil olarak bakmaktadır." (Hacıeminoğlu 1972a: 8-9). N. Hacıeminoğlu bu saptamayı yaklaşık otuz yıl kadar önce yapmıştı. Ancak ilki gibi bu da bugün hâlen toplumda karşılığı olan ve gözlenen bir realitedir. Onun gözlem ve analizlerine bakılırsa, sadece din ve bayramlarda değil, aynı şekilde ferdi davranışlarda, merasimlerde, eğlencelerde ve telakkilerde de halk ile aydın arasında büyük yarılmalar ve ayrılmalar vardır. Sözelimi halk, kendini mutlu eden veya sevindiren bir hadise karşısında ya kurban keser, ya mevlit okutur, ya da bir evliyanın türbesine mum diker. Aydın ise tam aksine meyhaneye giderek şampanya patlatır; kutlamasını öyle yapar. Aynı şekilde halk ile aydının düğün, dernek ve eğlencesi de birbirine benzemez. Halk geleneksel sazı, sözü ve oyunu ile düğününü yapar; eğlenir. Aydın ise Batı müziği ile çalınca dans eder. Bunun gibi halkın yaşam tarzı, telakkisi ile aydıninki uyuşmaz. Sözelimi halktan biri kapalı bir mekâna girdiğinde ayakkabısını, aydın ise şapkasını

Aydında görülen bu uzaklık ve soğukluk, tabii olarak halkın ona yaklaşmasını, güven duymasını, aralarında ruhi beraberliğin kurulmasını önlemiştir. N. Hacıeminoğlu'na göre "Türk halkı, asırlarca, hükümdarı ile, komutanı ile, âlimi, sanatkârı ve idarecisi ile, hiç olmazsa haftada bir vakit yan yana namaz kılmıştır. Böylece, kendisini idare edenlerin de kendinden biri olduğunu görmüş ve anlamıştır. Bu sayede de onlara hem gönülden bağlanmış, hem de güvenmiştir. Şimdi ise, bu en sağlam bağ kopmuş bulunmaktadır. Aydınların bir kısmı dinî inancı lüzumsuz saydığı için, bir kısmı da açıkça ibadet etmenin din istismarı olacağını sandığı için, halk ile beraber camiye gitmemektedir. Bu tutum halkı aydından soğutmuştur. Üstelik de halk bizim aydınların örnek aldıkları batı dünyasında en büyük âlimlerle en yüksek makam sahiplerinin sık sık kiliseye gittiklerini okuyup öğrenmektedir.

çıkartır. Aydın çevrelerde ayakkabı çıkarmak, halk arasında da şapka çıkarmak ayıp sayılır. Yine bu iki zümrenin cenaze merasimleri de birbirlerinden farklıdır. Halk, içinden biri öldüğünde ona dine uygun merasimini tertip eder. Aydından biri öldüğünde ise bundan tamamen farklı, cenaze marşı eşliğinde bir tören tertip edilir. N. Hacıeminoğlu, halk ile aydın arasındaki ayrılıkların bunlarla sınırlı olmadığını düşünmektedir. Ona göre yaklaşık iki asırdır 'daha çok duygu, inanç ve kültür planında görülen bu zıtlaşma artık ahlaki davranış sahasına' da uzanmıştır. Aydın, bu noktada da halkın uzağına düşmüştür.

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, aynı vatanda yaşıyor ve aynı millete mensup olmalarına rağmen halk ile aydın arasında büyük bir mücadele ve bunun sonucunda zamanla ortaya çıkan ciddi bir uzlaşmazlık ve uçurum vardır. Peki ama bu iki asırlık düşman arasındaki barış nasıl sağlanacaktır? Aynı şekilde aralarındaki uçurum nasıl kapanacaktır? Halk mı aydına uyacak, ona uygun şekilde değişecek yoksa aydın mı halka giderek onun asırlar boyu benimseyip yaşattığı değerleri kabul edecek veya en azından ona saygı duyacaktır? Kısaca hangi taraf fedakârlık edecektir? N. Hacıeminoğlu'nun bu sorulara cevabı, baştan beri yapılan anlatımlardan da tahmin edileceği gibi açık, kısa ve nettir: "Elbette aydın halka yakın, halk gibi, halktan biri olacaktır. Yani aslına dönecektir. Çünkü milletten kopan, uzaklaşan, millete yabancılaşan ve 'ters düşen' odur." (Hacıeminoğlu 1972a: 10)

2.2. Ülke Sorunları Karşısında Aydın ve Tavrı

Bir aydın olarak N. Hacıeminoğlu'nun en temel özelliklerinden biri, onun Türk Devleti ve milletini aziz bildiği her tür değer ve varlığın üstünde tutması, onu canı pahasına korkusuzca yılmadan savunmasıdır. Kaleminden çıkan ve onu bire bir tanıyanlar, onun bu konudaki hassasiyetini ve tavrını bilirler. Ülkenin en çalkantılı ve zor günleri olan yetmişli ve seksenli yıllarda dergi ve gazetelerde yazdığı cesaret timsali sayısız köşe yazıları bunun açık numuneleridir.

N. Hacıeminoğlu, bu karmaşık günlerde yazdığı makalelerinin bir kısmında bazı aydınların ülke karşısındaki tavırlarını beğenmez ve bunların ülke karşısındaki tutumlarını çeşitli açılardan değerlendirerek eleştirir. Dönemin milliyetçi gazeteleri ve dönem içinde yayımladığı kitaplarında yazdığı *Nemelazımcı Aydınlar*, *Günahkâr Aydınlar* gibi yazıları buna iyi örnektir. O, söz konusu yazılarında karmaşa ve anarşi içinde yuvarlanan ülke lehinde tutum belirlemeyen aydını eleştirir. Bu aydınlardan ilki, ülkenin en önemli kurumunda bulunan üniversite öğretim üyeleridir. N. Hacıeminoğlu, yetmişli yıllardan sonra ülkenin içine girdiği anarşi ortamında çoğu üniversite hocasının, devletin polisine, askerine, jandarmasına dışardan edindiği makineli tüfek, dürbünlü tüfek, dinamit gibi çeşitli savaş aletleriyle acımasızca saldıran sol anarşistlere karşı hiçbir reaksiyon göstermemesini, adeta bir köşeye çekilerek seyirci kalmasını kabul edemez. Ona göre "bunlar, Türk

devletinin yıkılışını akıl almaz bir soğukkanlılık ve vurdumduymazlıkla seyretmişlerdir. Bunlar, kendilerini bir Türk vatandaşı olduklarını hiçbir zaman hatırlamamışlardır. Komünist eşkıya ile devletin polisi ve jandarması silah silaha muharebe ettiği zaman, bu muhterem hocaların büyük çoğunluğu ‘tarafsızlıklarını’ ilan etmek suretiyle işin içinden sıyrılmışlardır. Eşküyaya boyun eğmeyen şahsiyet sahibi öğretim üyeleri derslerden yaka paça dışarı çıkarılırken, koridorlarda tartaklanırken, bu sayın ‘tarafsızlar’ bir heykel duygusuzluğu ile başlarını çevirmişlerdir. Milliyetçi halk çocuklarını, aylarca, azıllı militanları tarafından fakültelere sokulmadığı zaman, ‘insaniyetçi’ olduklarını söyleyen bu ‘tarafsızlar’ kulaklarını tıkamış, gözlerini kapamışlardır.” (Hacıeminoğlu 1993: 277). Bu öğretim üyeleri, eşkıyaya karşı hiçbir tavır almadığı gibi onlara devletin polisine, jandarmasına saldırmanın yanlış olduğunu söyle bile olsa söylememiş, ayrıca polise yardımcı olmamış ve mahkemelerde tanıklık etmemiştir. Öğretim üyelerinden bir kısmı sağır, dilsiz ve kör bir uyurgezer gibi dolaşmış, bir kısmı da adeta Birleşmiş Milletler gözlemcisi imiş gibi olayları uzaktan izlemiştir. N. Hacıeminoğlu, yangın yerine dönen böylesi bir ortamda tarafsızlığını ilan ederek bir kenara çekilen aydınların affedilemez olduğunu söyler ve onları *suçlu* ve *günahkâr* aydınlar olarak tavsif eder.

Bir aydın olarak N. Hacıeminoğlu'nun en temel özelliklerinden biri, onun Türk Devleti ve milletini aziz bildiği her tür değer ve varlığın üstünde tutması, onu canı pahasına korkusuzca yılmadan savunmasıdır. Kaleminden bilenler ve onu bire bir tanıyanlar, onun bu konudaki hassasiyetini ve tavrını bilirler.

Ülke sorunları karşısında kayıtsız ve duyarsız olan bu aydın tipine N. Hacıeminoğlu, yine ona çok benzer başka bir aydın tipini ekler: *Nemelazımcı aydın*. N. Hacıeminoğlu, bu aydın tipinin en belirgin özelliklerinden birinin kayıtsızlık, ilgisizlik, umarsızlık olduğunu söyler. Ona göre bu aydın, ülke ne durumda olursa olsun, anarşi ne boyuta varırsa varsın, ekonomik ve siyasi görünüm nasıl olursa olsun, bunları asla kendine dert edinmez. Onun temel felsefesi *bana dokunmayan yılan bin yaşasındır*. Doğduğu değil, karnının doyduğu yeri vatan telakki eder. *Ne sağcıyım, ne solcu* tekerlemesine bağlı kalarak eklemek partisinden olduğunu söyler. “Millî değer namına maddî-manevî, neyimiz varsa yıllar boyu hoyrat eller alıp götürmüştür. Dilimiz yıkılmış, musikimiz soysuzlaştırılmış, kültür ve sanatımız inkâr edilmiş, tarihimiz yok sayılıp unutturulmuş, yetişen nesillerin beyinleri zehirlenmiş, insanlarımız düşünemez hâle getirilmiştir.” Bunlar gibi ülke ve millet aleyhine daha nice olumsuz gelişmeler meydana gelmiştir. “İşte bütün bunlar olurken de, ‘nemelazımcı’ aydın, her şeyi görmezlikten gelerek susmuştur. Bu

Ülke sorunları karşısında kayıtsız ve duyarsız olan bu aydın tipine N. Hacıeminoğlu, yine ona çok benzer başka bir aydın tipini ekler: Nemelazımcı aydın. N. Hacıeminoğlu, bu aydın tipinin en belirgin özelliklerinden birinin kayıtsızlık, ilgisizlik, umarsızlık olduğunu söyler. Ona göre bu aydın, ülke ne durumda olursa olsun, anarşi ne boyuta varırsa varsın, ekonomik ve siyasi görünüm nasıl olursa olsun, bunları asla kendine dert edinmez. Onun temel felsefesi bana dokunmayan yılan bin yaşasındır.

susuş, bir bekleyiş, bir hazırlanış değildir. Sadece teslim oluşturmaz. Boyun eğiştir.” (Hacıeminoğlu1975: 2). N. Hacıeminoğlu, böylesi duyarsız, ilgisiz ve vurdumduymazlaşmış bu aydını ülke menfaati adına harekete geçirecek hiçbir şeyin kalmadığını söylerken sadece tek bir istisnasını zikreder. O da kendi şahsîmenfaatidir. Eğer meydana gelen hadiselerde kendi çıkarına hanel getiriyorsa o zaman onun kımıldama ihtimali vardır.

N. Hacıeminoğlu, bu aydının veya nemelazımcılığın diğeri bir vasfının *dakorkaklık* ve *çekingenlik* olduğunu söyler. Ona göre “bu da umumiyetle sorumluluk mevkiinde oturan yüksek devlet erkânına musallat olmuş bir hastalıktır. Böyeleri, eğer etrafta da ‘nemelazımcılık’ hâkim ise, üzerlerine düşen vazifeyi asla yapamazlar. Umumi efkârda hüküm süren yaygın kanaat neyse, bu makam sahibi kişiler de onun arkasından sürüklenirler. Hadiselere seyirci kalırlar.” (Hacıeminoğlu 1975: 2).

2.3. Sola Açık ve Hümanist Aydınlar

N. Hacıeminoğlu, üzerinde durduğu konuları veya sorunları vazederken bazı ifadeler ve kavramsallaştırmalara başvurur. Dilin imkânlarından hareketle yeni bağdaştırmalar ve etkili anlatım kalıpları geliştirir. Onun kimi makale ve kitaplarında geçen *nemelazımcı aydın*, *günahkâr aydın*, *suçlu aydın* gibi kullanımlar bunun iyi örneklerindendir. N. Hacıeminoğlu, bunlar gibi ama öncekilere nazaran çok daha dikkat çekici başka bir ifadeyi/nitelemeyi, yine aydını ele aldığı – tespit edebildiğimiz kadarıyla – iki makalesinde kullanır: *Sola açık aydın*. Bu nitelemelerden ilki, siyasal ve toplumsal karmaşanın egemen olduğu yetmişli yıllarda yazdığı *Rus Notası ve Sola Açık Aydınlar* ve ikincisi ise yine aynı yıllarda yayımladığı bir kitabında yer alan *Sola Açık Aydınlar* başlıklı makalelerinde görülür. Bu makalelerde beliren sola açık aydın kimdir? Onun mahiyeti nedir? Solcu aydından bir farkı var mıdır?

N. Hacıeminoğlu, öncelikle sola açık aydın ile solcu veya komünist aydını birbirinden ayırır. Solcu ve sola açık aydın, birbirinden farklıdır. O kadar ki o, sola açık olmayı, solcu veya komünist olmaktan daha zararlı ve tehlikeli bulmaktadır. Çünkü onun gözlem ve analizlerine göre Türkiye'deki bir kısım gençleri anarşiye ve silahlı eylemlere hazırlayıp onları bu yönde teşvik ve himaye edenlerin yüzde sekseni komünist değil, sözünü ettiği *sola açık aydın*lardır. Bunlar, söz konusu gençlerin Marks'ı, Lenin'i, Mao ve Guevera'yı okumalarını tavsiye eden, fakülte ve yurtlarda teşkilatlanmalarına, forum ve konferanslar düzenleyerek komünizm propagandası yapmalarına ve bir süre sonra silahlı eylemlere girişmelerine imkân sağlayan aydınlardır. Aynı şekilde bu aydınlar, komünist anarşistleri, hükümete karşı kol kanat gererek korumuşlar; üniversite kantinlerinde, koridor ve dersliklerine ideolojilerine uygun her türlü afişi asmalarına, konuşmalar yapmalarına zemin hazırlamışlardır. Bunlardan bazıları da anarşist eylemcilerin önlerine düşüp yürümüşlerdir. Kısaca bu aydınlar, söz konusu gruba karmaşa günlerinde her türlü desteği vermiş, onları resmi organlara karşı koruyup kollamışlardır. N. Hacıeminoğlu, komünizmin zemin bulmasında soldan ziyade etkili olduğunu ileri sürdüğü bu aydınlardan bazılarını isim olarak da zikreder. Sözgelimi, zamanın Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin rektörü Kemal Kurdaş bunlardan biridir. Ona göre üniversitenin anarşistlerin yuvası hâline gelmesine imkân veren Kurdaş, "sadece *sola açık* ve *hümanist* bir aydıydı, iktisadî anlayış bakımından da sosyalizmden çok liberalizme yakındı. Ama silahlı eylemler başlayıncaya kadar, komünist gençleri devletin güvenlik kuvvetlerine ve çeşitli müdahale teşebbüslerine karşı canla başla korudu. Aynı üniversitenin ikinci şerefli rektörü Erdal İnönü de, kendi itirafına göre *sola açık* ve *hümanist* bir kişiydi. Gerçekten onun da Marksist veya komünist olduğunu gösteren herhangi bir sözü yahut yazısı yoktur." (Hacıeminoğlu 1993: 290-291).

N. Hacıeminoğlu, bu aydın tipini, davranışları ve bazı ortak özelliklerinden hareketle daha görünür ve anlaşılır kılmaya çalışır, onları tarif eder. Ona göre sola açık olmanın veya bu aydın tipinin üç ana belirteci /vasfı vardır. Bunlardan birincisi, "Türk milletinin tarihi, kültürü, sanatı, gelenekleri, töresi, ahlak anlayışı ve manevi inançları ile hiç alakası bulunmayıp, aramızda bir turist kayıtsızlığıyla yaşayacak şekilde 'Türklük'ten istifa etmiş ve millete yabancılaşmış olmak." N. Hacıeminoğlu, onlarda gözlemlediği bu vasfı, son derece ilginç bir anıştırma ile somutlaştırır. Ona göre bunlar, yaklaşık bir asır kadar önce Türkiye'den ayrılan Beyrutlu Ermeniler kadar Türk kültürüne yakın değillerdir. "Lübnan'da bir Ermeni evine misafir gitseniz, yabancılık çekmezsiniz. Ama *sola açık* bir diplomatın veya aydının evinde kendinizi rahat hissetmeniz mümkün değildir." İkincisi ise "Türkiye Cumhuriyeti'nin toprak bütünlüğüne ve siyasi istiklaline açıkça yönelmiş tehlike ve tecavüz dışında, millî değerlerimize, kültürümüze ve sanatımıza karşı yapılan saldırılara hiç aldırmamak. Ne Türkiye dışındaki 350 milyonluk Türk'e, ne de Cumhuriyet'ten önceki değerlere asla sahip çıkmamak." (Hacıeminoğlu 1993: 291-292). N. Hacıeminoğlu, söz konusu

aydının bu noktadaki şuursuzluğu ve kayıtsızlığını da Türkiye’de yaşayan azınlık bir vatandaşın tavrı ile özdeşlik kurarak somutlaştırır. Bu aydın tipinin üçüncü özelliği isedış kaynaklı her türlü inanca ve kültür unsuruna karşı sempati beslemesi, onlara müsamaha göstermesi, buna karşılık millî ve yerli olan her şeyi küçümseyip hor görmesi, geri ve çağ dışı saymasıdır. O, bütünüyle yabancı ve dış dünyaya dönük olup, Türk’e sadece kimlik kartı ile bağlıdır.

Sola açık aydın nitelemesi ve ona ilişkin dikkate değer çözümlenmeler, kabul etmek gerekir ki ancak N. Hacıeminoğlu gibi gözlemci ve analitik bakabilen bir aydın tarafından yapılabilir. Dikkat edilirse N. Hacıeminoğlu *sola açık aydın*, toplumda sıklıkla görülen ve bilinen batıcı ve solcu veya komünist aydın tipinden ayırır; onlardan farklı olduğunu söyler. Hatta yukarıda görüldüğü gibi onlardan daha tehlikeli görür. Diğerlerinden daha tehlikeli gördüğü bu aydın tipine çok yakın veya benzerine, onun *Hümanist Aydınlar* başlıklı makalesinde de rastlarız. Hacıeminoğlu’nun bu makaledeki anlatımları dikkatle okununca burada üzerinde durduğu ve tecessüm ettirmeye çalıştığı *hümanist aydın*ın özelliklerinin öncekinden farksız veya en azından benzer olduğu anlaşılır. Muhtelif eserlerinde de görüldüğü gibi N. Hacıeminoğlu, hümanizmi Türk’e ve Türklüğe son derece zararlı ve tehlikeli bulan bir Türk aydınıdır. Bilindiği gibi hümanist aydınlara göre dünyada en önemli şey insanları sevmek ve onlar arasında sağlam bir dostluk bağı kurmaktır. Bunu sağlamanın yolu ise aradaki engelleri birer birer ortadan kaldırmaktır. Sözelimi insanları birbirinden uzaklaştırdığını iddia ettikleri dini, ahlaki ve millî değerleri zayıflatmak, onlardan olabildiğince uzaklaşmak gerekir. Aynı şekilde bireylere sadece kendi sanat, kültür ve değerleri öğretilmemelidir. Beraberinde başta Eski Yunan ve Latin klasikleri olmak üzere diğer milletlerin de kıymetleri öğretilip aşılmalıdır. Kısaca her tür fikre, inanca, görüş ve davranışa açık olunmalıdır.

N. Hacıeminoğlu, kısaca özetlediğimiz bu anlayış ve düşüncelerin aslında millî varlığı ve değerleri başkalaştırmanın birer aracı ve aldatmacası olduğunu düşünmektedir. Çünkü ona göre “hümanizm Türk’ten başka herkesi sevmek; Türk kültüründen başka her kültürü benimsemek; Müslümanlıktan başka, her dine saygı ve müsamaha göstermek ve milliyetçilik hariç bütün fikirleri hoşgörü ile karşılamaktır.” Hatta “hümanistlerin bu engin müsamahası sadece sol ve yıkıcı fikirlere karşıdır. En geniş ufuklu ilim ve fikir adamlarının gözünde dahi, masum dinî inancın adı gerıcilik, milliyetçiliğin adı da faşizmdir.” (Hacıeminoğlu, 1993: 296, 297).

N. Hacıeminoğlu, onların gerçek yüzünü ve düşüncesini, bazı örnekler üzerinden somutlaştırır. Sözelimi bu anlayışa sahip olan hümanist aydın, Amerika’daki Zencilerin haklarını savunur, Vietnam’da kurşuna dizilen köylüleri düşünür ya da dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen hadiseyi takip eder ve bunları gündeme taşır. Ne var ki bu yumuşak kalplilik ve insancılık, hiçbir

zaman ne Türkistan'a, ne Kerkük'e, ne de Batı Trakya'ya ulaşır. Aynı şekilde komünizme her tür müsamahayı gösterir ve onun mensuplarını her tür platformda savunurken, diğer yanda karşıt görüşe yani milliyetçiliğe hiçbir müsamaha göstermediği gibi onun mensupları için de kılını kıpırdatmaz. Mesela bu hümanist aydınlar, 12 Mart'tan sonra verilen idam cezalarının infazını önlemek için harekete geçerek kamuoyu oluşturmaya çalışmışlardır. Ancak aynı insanî duyarlılığı Yassıada mahkûmları için göstermemişler; onlar için ağızlarını bile açmamışlardır. Yine Nazım için kıyameti koparanlar, aynı duyarlılığı Necip Fazıl için göstermemişlerdir.

Sonuç

Küçük bir yerleşim yerinde dünyaya gelen ve güç şartlar içinde öğrenimini tamamlayan N. Hacıeminoğlu, bu süreçte bir yandan ailesi ve çevresinden edindiği dinî, millî ve manevî değerlerin etrafında biçimlenirken, öte yandan da özellikle dönemin batıcı ve gayrimillî eğitim sisteminin dayatma ve telkinleriyle zihni karmaşa ve buhranın içine düşmüş; ancak üniversite çevresinde tanıdığı milliyetçi hocaların telkin, tavsiye ve fikirleriyle asıl istikametini bulmuş ve bundan sonra da ölümüne kadar mücadelesini vereceği milliyetçi düşünce sistemini benimsemiştir. O, tıpkı Gökâlî gibi Türk milletine iman eden, onun iradesine, yaratmış olduğu ve yaşattığı tüm değerlerine azami derecede saygılı ve bağlı, halka tepeden bakmayan ve onu asla küçümsemeyen, devletine ve Türk'ün karakteri olan bağımsızlığa ve hürriyete tutkun milliyetçi ve Turancı bir Türk aydınıdır. Eserleri ve onu tanıyanlar, buna şeksiz ve şüphesiz şahadet eder.

Hayatı boyunca dünyaya ve Türkiye'ye Türk milliyetçiliği düşünce sisteminden bakan ve çözümlemelerde bulunan N. Hacıeminoğlu'nun Türk aydınına ilişkin düşünceleri genel olarak olumsuzdur. Ona göre Türk aydını,

N. Hacıeminoğlu, kısaca özetlediğimiz bu anlayış ve düşüncelerin aslında millî varlığı ve değerleri başkalaştırmanın birer aracı ve aldatmacası olduğunu düşünmektedir. Çünkü ona göre "hümanizm Türk'ten başka herkesi sevmek; Türk kültüründen başka her kültürü benimsemek; Müslümanlıktan başka, her dine saygı ve müsamaha göstermek ve milliyetçilik hariç bütün fikirleri hoşgörü ile karşılamaktır."

O, tıpkı Gökalp gibi Türk milletine iman eden, onun iradesine, yaratmış olduğu ve yaşattığı tüm değerlerine azami derecede saygılı ve bağlı, halka tepeden bakmayan ve onu asla küçümsemeyen, devletine ve Türk'ün karakteri olan bağımsızlığa ve hürriyete tutkun milliyetçi ve Turancı bir Türk aydınıdır. Eserleri ve onu tanıyanlar, buna şeksiz ve şüphesiz şahadet eder.

mensup olduğu halkına, tarihine, kültürüne, sanatına kısaca tüm değerlerine bütünüyle yabancıdır. O, yaklaşık iki yüzyıldır halk ile büyük bir mücadele içerisine girmiş ve bu çerçevede onun tüm değerlerine yabancılaşmıştır. Artık o, ne halkı gibi inanmakta ve hissetmekte, ne de onun gibi sade bir hayatı yaşamaktadır. Ayrıca ona daima tepeden bakmakta, onu ve değerlerini küçümsemekte ve bunlardan vazgeçmesini istemekte ve ısrarla beklemektedir. Halk ise kendinden görmediği için ona asla inanmamakta ve söylediklerine kulak tıkamaktadır. Kendinden ayrı yaşadığı, kendisi gibi duymadığı ve inanmadığı için onu bir yabancı olarak telakki etmektedir.

N. Hacıeminoğlu, halk ile aydın arasında dikkati çeken bu büyük uçurumun ancak aydının millî ve tarihî kökleri ile ciddi ilişki kurması, halka gitmesi, onun iradesine ve dünden bugüne taşıyarak hayata dönüştürdüğü tüm değerlerine saygı duyması, daha çok onun gibi olması ya da ona benzemesi ile kapanabileceğini düşünmektedir. Aksi takdirde halk ile aydın kaynaşması ve bütünleşmesi olmaz.

Bunlarla birlikte N. Hacıeminoğlu, Türk aydınlarının büyük bir kısmının ülke ve sorunları karşısında duyarsız ve ilgisiz olduklarını ileri sürmektedir. Ona göre bu tip aydınlar adeta birer yabancı gibi bu ülkede yaşamaktadırlar. Karmaşa ve anarşi döneminde devlete yönelen yıkıcı

ve tahrip edici hadiselerde hiçbir tavır almamaktadırlar. Aksine devletin polisi ve jandarmasını şehit eden anarşistlere arka çıkmaktadırlar. N. Hacıeminoğlu, makalelerinde bunları *sola açık aydın*, *nemelazımcı aydın*, *hümanist aydın*, *müstemleke aydını* gibi çeşitli sıfatlarla tasnif ederek ayrıntılı şekilde tahlil etmektedir.

Kaynaklar

DAĞOĞLU, Deniz (1972), "Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu ile Bir Konuşma" *Töre*, S. 14, (Temmuz): 28-33.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin. (1964), "Köy Gerçeği ve Aydınlar", *Türk Kültürü*, II/7, (Mart): 22-24.

----- (1967), "İki Dilli Aydınlar", *Türk Kültürü*, V/57, (Temmuz): 1-3.

----- (1972), *Milliyetçi Eğitim Sistemi*, İstanbul: Töre Devlet Yayınları.

----- (1972a), "Aydın ile Halkın Mücadelesi" *Töre*, S. 8, (Ocak): 5-10.

----- (1972), "Rus Notası ve Sola Açık Aydınlar", *Ortadoğu*, (8 Temmuz): 2.

----- (1975), "Nemelazımcı Aydınlar", *Babulide Sabah*, (Haziran): 2, 6.

----- (1978), "Atatürkçü Aydınlar", *Hergün*, (19 Mayıs): 1,7.

----- (1979), "Aydınlar Neden Yanılıyor", *Hergün*, (4 Ağustos): 1,7.

----- (1979), "CHP'li Aydınlar", *Hergün*, (28 Kasım): 7.

----- (1980), "Kafasız Aydınlar", *Hergün*, (21 Ocak): 1, 7.

----- (1982), "Peyami Safa'yı Anarken", *Türk Edebiyatı*, S. 104, (Haziran): 26-27.

----- (1983), "Gönüllerde Yaşayan Âkif", *Türk Edebiyatı*, S. 113, (Nisan): 13.

----- (1983), "Mütefekkir Erol Güngör", *Türk Edebiyatı*, S. 116, (Haziran): 20.

----- (1984), "Erol Güngör ve Türk Milliyetçiliği", *Türk Edebiyatı*, S. 128, (Haziran): 45-46.

----- (1993), *Milliyetçilik Ülkücülük Aydınlar*, İstanbul: Kamer Yayınları.

----- (1995), *Yeni Bir Dünya*. İstanbul: Kamer Yayınları, 3. Baskı.

----- (Tarihsiz), *Türkçenin Karanlık Günleri*, İstanbul: Polat Ofset Yayıncılık.

ÖZKAN, Mustafa (1998), "Prof. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu Hayatı ve Eserleri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C. XXVIII, (İstanbul): 33-64.

TAMİR, Ferhat (2009), "Necmettin Hacıeminoğlu'nun Eserleri", *Gazi Türkiyat Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, S. 5, (Güz), 29-47.

TÜRK, Vahit. (2009), "Necmettin Hacıeminoğlu'nun Hayatı", *Gazi Türkiyat Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, S. 5, (Güz), 25-28.

N. Hacıeminoğlu, halk ile aydın arasında dikkati çeken bu büyük uçurumun ancak aydının millî ve tarihî kökleri ile ciddi ilişki kurması, halka gitmesi, onun iradesine ve dünden bugüne taşıyarak hayata dönüştürdüğü tüm değerlerine saygı duyması, daha çok onun gibi olması ya da ona benzemesi ile kapanabileceğini düşünmektedir. Aksi takdirde halk ile aydın kaynaşması ve bütünleşmesi olmaz.

